

Tokiko 2030 Agendako (2024-2027) ekintza- planaren jarraipena.

2026ko ekaina

1. Getxo eta 2030 Agenda

Nazio Batuen 2030 Agendak garapen-eredu jasangarriago, inklusiboago eta erresilienteago baterantz aurrera egiteko ibilbide-orri globala ezartzen du. Udalek funtsezko zeregina dute prozesu horretan; izan ere, Garapen Jasangarrirako Helburuak (GJH) betetzeko beharrezkoak diren ekintzetako asko toki-mailakoak dira.

Getxok ibilbide luzea dauka jasangarritasunaren arloan. 2000. urtean Aalborgeko gutunera bat egin zenetik, udalak etengabe bultzatu ditu ekintza-planak jasangarritasunaren alde, eta aktiboki parte hartu du udalerrien arteko lankidetzasareetan, hala nola Udalsarea, udalerri jasangarrien euskal sarean. Aurreko esperientziei esker sendotu ahal izan da planifikazio estrategikoan, etengabeko hobekuntzan eta herritarren partaidetzan oinarritutako lan egiteko modua.

Testuinguru horretan, Getxoko Tokiko 2030 Agendako (2024-2027) ekintza-plana onetsi zen, bizi-kalitate hobea izateko, baliabideak eraginkortasun handiagoz kudeatzeko eta natura-ingurunea hobeto babesten lagunduko duten ekimenak garatzeko tresna gisa. Planak hau du: bost ildo estrategiko nagusi, 21 programa eta jasangarritasunaren ingurumen-, gizarte- eta ekonomia-dimentsioak hartzen dituzten 73 ekintza.

Jarraipen-txosten honek 2024 eta 2026 bitarteko aurrerapen nagusiak aurkezten ditu, eta Tokiko 2030 Agendaren markoan garatu diren proiektuen eta ekimenen ikuspegi globala eskaintzen du.

2. Udalaren partaidetzarekin eraiki den agenda.

Udalaren, herritarren eta udalerriko gizarte- eta ekonomia-eragileen arteko elkarlanaren emaitza da Getxoko Tokiko 2030 Agenda. Ekintza-plana definitzeko prozesuan Ingurumeneko Tokiko Foroak eta jasangarritasunari lotuta dauden zenbait udal-eremuk parte hartu zuten. Horri esker, ikuspegi desberdinak integratu eta erronkei zeharkako ikuspegitik heldu ahal izan zitzairen.

Plana egin den aldian, koordinaziorako eta partaidetzarako espazioak mantendu dira, eta horiek aurreikusitako jardueren etengabeko jarraipena egiteko aukera ematen dute. Horien artean nabarmengarriak dira 2030 Agenda Mahaiaren bilerak, Ingurumeneko Foroa eta Udalak sustatzen dituen sailen arteko lankidetzarako zenbait mekanismo.

3. Plana zifren bidez/zifretan.

Getxoko Tokiko 2030 Agendako (2024-2027) ekintza-plana honela artikulatzen da:

- Bost ildo estrategiko.
- 21 jarduketa-programa.
- Udalerriaren garapen jasangarrira aurrera egiteko 73 ekintza.

2026ko ekainean, planaren jarraipen-sisteman jasotako jarduketaren % 80 inguru hasita, aurreratuta edo amaituta dago. Horrek erakusten du 2024 eta 2027 bitartean aurreikusitako neurriak neurri handi batean ezarrita daudela.

Aurrerapen horiek gauzatzen dira klima-ekintzarekin, espazio publikoaren hobekuntzarekin, mugikortasun jasangarriarekin, biodibertsitatearen kontserbazioarekin, herritarren partaidetzarekin eta baliabideak modu eraginkorrean erabiltzearekin lotutako proiektu zehatzetan.

4. Ildo estrategikoetatik aurrerapenak+

1. Jasangarritasun-irizpideen arabeko udal-kudeaketa.

Tokiko 2030 Agendaren helburuetako bat da jasangarritasuna progresiboki txertatzea udal-jardueran eta erabaki publikoak hartzean.

2024 eta 2026 bitartean aurrerapen nabarmenak egin dira arlo horretan. Nabarmengarria da Getxoko Klimaren eta Energia Plana egitea. Izan ere, jarduketa-ildo nagusiak zehazten ditu klima-aldaketatik datozen erronkei aurre egiteko eta karbono gutxikoa den eredu erresilienteko batera aurrera egiteko.

Halaber, kontratazio publiko berdea sustatzen jarraitu da Iheborekin elkarlanean sortu diren urteko lanerako planen eta jarraipen-ekintzen bidez. Bestalde, udal-kudeaketan ingurumen-irizpideak sartzea indartu da.

Era berean, Udalak udal-langileen ingurumen-sentsibilizazioa sustatzen jarraitu du, aldizkako informazio-buletinen eta erakundearen barne-funtzionamenduan ohitura jasangarriagoak sustatzera bideratutako beste ekimen batzuen bidez.

Eraldaketa digitala beste jarduketa-eremu esanguratsuenetako bat izan da. Egoitza elektronikoa berria abian jartzeak, herritarrentzako arreta telematikoa hobetzeak eta administrazio-prozedurak arian-arian digitalizatzeko zerbitzu eskuragarriagoak, arinagoak eta eraginkorrak eskaintzen lagundu dute.

Beste funtsezko alderdi bat izan da gobernantzarako eta udal-koordinaziorako espazioak indartzea. Aldi horretan, 2030 Agenda Mahaiak eta udaleko sailarteko batzordeak aldizkako bilerak egiten jarraitu dute. Espazio horiek udaleko sailen eta erakundeen arteko lankidetzaz errazten dute, udalerriaren erronkei zeharkako ikuspegitik heltzeko. Era berean, Ingurumen Foroaren jarduerak jarraipena izan du, topagune eta parte-hartzeko gune gisa. Bertan, mugikortasun jasangarria, biodibertsitatea, hirigintza eta klima-ekintza gaiak jorratu dira, besteak beste. Mekanismo horiek gobernantza irekiagoa, koordinatuagoa eta jasangarritasunera bideratuagoa indartzen laguntzen dute.

2. Herritarren partaidetza eta sentsibilizazioa.

Herritarrek inplikatzeko funtsezkoa da udalerri jasangarriago batera aurrera egiteko.

Azken urteotan parte hartzeko hainbat tresna sendotu dira, proposamenak egiteko, beharrianak identifikatzeko eta udalerria hobetzen laguntzeko aukera ematen dietenak. Partaidetzazko aurrekontuek, Getxo Txukun programa eta Zeugaz Getxo plataforma digitalak jarraitzen dute erreferentziazko kanalak izaten gai publikoetan parte-hartzea sustatzeko.

Ingurumen-hezkuntzak eta -sentsibilizazioak ere izan dute eginkizun nabarmena. Ingurumen Aretoak askotariko herritarrei zuzendutako dibulgazio-jardueren programazio jarraitua mantendu du, jasangarritasunarekin, biodibertsitatearekin eta klima-aldaketaekin lotutako gaiak herritarrengana hurbiltzeko.

Era berean, dagoeneko sendotuta dauden ekimenak garatzen jarraitu da, hala nola Aste Berdea, Aste Klima eta Mugikortasunaren Europako Astea. Urtero, ekimen horiek informazio-jarduerak, tailerrak, bisitak eta bizimodu iraunkorragoak sustatzeko ekintzak biltzen dituzte.

Hezkuntza-eremuak lehentasuna izaten jarraitzen du. Eskolako 2030 Agenda programaren eta ingurune naturalean egiten diren jardueren bidez, udalerriko ikasleek ingurunearen ezagutza eta babesa sustatzen duten proiektuetan parte hartzen jarraitzen dute.

Getxo ingurumen-eremuan herritarren eta Udalaren arteko lankidetzak sustatzeko formula berriak bultzatzen ari da ingurumenaren arloan. Horien artean, herritarren zientziako aplikazio baten garapena nabarmentzen da. Aplikazioaren bidez, erabiltzaileek udalerriko natura-ingurunearekin lotutako espezieei, aurkikuntzei eta gertaerei buruzko behaketak partekatu ahal izango dituzte. Horrela, tokiko biodibertsitateari buruzko ezagutza kolektiboa handituko da.

Ingurune-boluntariotzak jarraitzen du lan-ildo honen beste oinarrietako izaten. Udalak informazio- eta komunikazio-bide egonkorak ditu natura-ingurunearen kontserbazioan interesa duten boluntarioekin; horri esker, udalerrian garatutako ingurumen-arloko sensibilizazio-, kontserbazio- eta hobekuntza-ekimenetan parte hartzea errazten da.

Aldi horretan, kanpainak eta jarduerak egin dira espezie inbaditzaileen inpaktua ezagutarazteko eta haien kontrola sustatzeko, bai eta Bolueko hezegunearen balio ekologikoari eta ekosistemak babesteko beharrari buruzko dibulgazio-ekimenak ere. Jarduketa horiek jarduera presentzialak, eduki digitalak eta herritarrek parte hartzeko tresnak uztartzen dituzte, ingurumen-erantzukidetasuna sustatzeko.

Era berean, udalerriko hainbat kolektibori zuzendutako hezkuntza-ekintzak indartu dira. Ikastetxeetan egiten diren jarduez gain, bide-hezkuntzako eta oinezkoen, txirrindularien eta mugitzeko beste moduen arteko kontzientzia-kanpainak bultzatu dira, espazio publikoa modu seguruagoan eta errespetuz erabiltzea sustatzeko.

Hondakinen kudeaketa arduratsuaren arloan ere lan handia egin da. Zenbait ekimenen bidez sustatzen jarraitzen da hondakinak murriztea, behar bezala bereiztea eta birziklatzeko eta konpostatzeko sistemetan parte-hartze handiagoa izatea: urteroko kanpainak, hezkuntza jarduerak, ikastetxeetan, elkarteetan eta dendetan egindako ekimenak, informazio-ekintzak eta herritarrek kontzientziatzeko ekimenak...

Azkenik, tokiko elkarte eta erakundeekiko lankidetzak klima-aldaketa egokitzeko ekimen berriak bultzatzeko ere balio du, hala nola klima-babeslekuen udal-proiektuaren garapena, zeinak etorkizuneko klima-erronkei aurre egiteko udalerrri erresilienteago baten eraikuntzan gizarteak duen inplikazioa indartzen duen.

3. Hiri-eraldaketa jasangarria

Hiri-espazioa eraldatzea Tokiko 2030 Agendaren ardatz nagusietako bat da.

2024-2026 bitartean zenbait jarduketa sustatu dira udalerria eskuragarriagoa, jasangarriagoa eta berdeagoa izateko eta herritarren oraingo eta etorkizuneko beharrianetara egokituago egoteko.

Aurrerapenik garrantzitsuenetako bat Hiri Antolamenduko Plan Orokorren berrikuspena onartzea izan da. Plan estrategiko horrek Getxoren garapena bideratuko du datozen urteetan, iraunkortasunaren, erresilientziaren eta hiri-kalitatearen irizpideetatik abiatuta.

Egindako jarduketan artean, nabarmentzekoak dira Areetako erdi-oinezkotzearen bigarren fasea amaitzea, Urkizu eta Txiskiena kaleak plataforma bakarreko espazio bihurtzea (oinezkoen mugikortasuna eta irisgarritasuna bultzatzeko), eta Arene parke berria sortzea, jolastoki estaliarekin.

Hiriko azpiegitura berdearen hobekuntzak aurrera jarraitu du: Maximo Agirre kaleko bulebar berdea berritu da eta korridore berde berriak sortu dira Santa Eugenia eta Ibaiganeren atzean. Jarduera horiek laguntzen dute udalerriaren paisaia-kalitatea hobetzen, konektibitate ekologikoa handitzen eta klima-aldaketaren ondorioen aurrean espazio erosoagoak sortzen.

Hiri-zuhaiztia Getxoko ingurumen-aktibo nagusietako bat da. Azken neguan 861 ale gehitu ziren. Gaur egun, udalerriak 7.500 zuhaitz baino gehiago ditu lurzoru publikoan, eta udal-azpiegitura berdea eta klima-aldaketara egokitzeko gaitasuna indartu dira. Aldi berean, lanean jarraitzen dugu klima-babeslekuak sortzen eta birnaturalizatzen hiri-ingurunean natura gehiago egon dadin.

Hiri-espazioen naturalizazioa indartu egin da polinizatzaileentzako lorategiak sortu direlako, parke eta lorategien kudeaketa ekologikoagoa egin delako eta biodibertsitatea areagotzea eta udal-azpiegitura berdeak ematen dituen ekosistema-zerbitzuak hobetzea helburu duten hainbat jarduera egin direlako. Ekimen horiek, gainera, birnaturalizatzeko estrategia zabalago batean daude. Estrategia horrek balantze garbi positiboa du zuhaitz-aleetan eta azalera berdean.

Mugikortasun iraunkorrak aurrera egiten jarraitzen du eta Hiri Mugikortasun Jasangarriaren Plana eguneratzearen, bidegorrien sarea progresiboki zabaltzearen eta Eskola Bidea programa garatzearen bidez. Programa horrek eskolara egiten diren joan-etorriak seguruagoak eta iraunkoragoak izatea sustatzen du.

Bizikleta bidezko mugikortasun-sistema publikoak ere indartu dira. BizkaiBizi zerbitzua handitu egin da, Azkorrin, Sarrikobason eta Maidaganen geltoki berriak egin dira-eta. Bizikletentzako aparkaleku seguru berriak gehitu dira, eta sare hori zabaltzen jarraitzea aurreikusten dugu, udalerrian mugikortasun iraunkoragoa errazteko.

Hiri-biodibertsitateari dagokionez, anfibioentzako putzu berriak sortu dira. Bestalde, habia-kutxak, faunarentzako babeslekuak eta intsektuen hotelak jarri dira udalerriko hainbat tokitan. Jarduera horiei esker, natura hiri-espazioetara hurbiltzen da, eta tokiko ekosistementzat onuragarriak diren espezieen presentzia errazten da.

Irisgarritasuna zeharkako irizpidea da oraindik ere hiri-jarduketa guztietan. Aldi horretan elementu mekanikoak berritu dira, oztopo arkitektonikoak kendu dira eta oinezkoentzako ibilbideak hobetu dira, guztiek espazio publikoaz berdintasunez gozatzeko aukera izan dezaten.

Bizitegiei dagokienez, nabarmentzekoa da babes publikoko bi etxebizitza-sustapen amaitu direla Venancio eta Iturribarrin; guztira, 112 etxebizitza. Halaber, hainbat ekimen bultzatzen jarraitu dugu, etxebizitza eskuratzeko erraztasunak emateko eta bizitegi-garapen orekatua eta iraunkorra sustatzeko.

Amaitzeko, Getxoko Merkataritza Suspertzeko Plan Berezia (PERCO) abian jartzeko lehenengo urratsak egin dira. Ekimen horren helburua hau da: tokiko jarduera ekonomikoa indartzea, merkataritza ardatz komertzialak dinamizatzea eta hiri-eredu erakargarriagoa, hurbilagoa eta jasangarriagoa sendotzea.

4. Natura-ondarea eta biodibertsitatea

Natura-ondarearen kontserbazioa Getxoren nortasunaren ezaugarrietako bat da, eta Tokiko 2030 Agendako ekintza-planaren arlo garrantzitsuenetako bat ere bai.

Udalak udalerriko flora eta fauna monitorizatzeko lanekin jarraitzen du, lurraldeko natura-balioei buruzko ezagutza hobetzearen eta biodibertsitatearen kudeaketa eraginkorragoa sustatzearen bidez. Halaber, putzuen-inbentario berria nabarmentzekoa da.

Oso garrantzitsua da babestutako espezieen eta aterki-espezieen jarraipena, baita enarei, tximeletei saguzarrei eta hegazti harrapariei buruzko proiektu pilotuak ere.

Aldi horretan, espezie inbaditzaileak kontrolatzeko eta desagertarazteko jarduerekin jarraitu da. Era berean, bertako espezieak berreskuratzeko eta hainbat naturaguneren kalitate ekologikoa hobetzeko.

Aizkorri, Galeako kostaldeko txilardiak eta Bolueko hezegunea bezalako naturagune adierazgarrietan kontserbazio-, jarraipen- eta hobekuntza-lanekin jarraitu da, haien ingurumen- eta paisaia-balioa indartzeko.

Nabarmendutako jarduketan artean anfibioentzat sortu eta mantendu diren putzuak daude, baita faunarentzako babesguneak, habi-kutxak eta intsektuen hotelak instalatu izana udalerriko hainbat puntutan. Esku-hartze horiek biodibertsitatea handitzen eta hiriko eta hiri-periferiako ekosistemetarako onuragarriak diren espezieak egoten laguntzen dute.

Apo lasterkariaren babesa eta Bolueko korridore ekologikoari lotutako jarduketak natura kontserbatzeko udal-konpromisoaren adibide nabarmenak izaten jarraitzen dute.

5. Baliabideen erabilera jasangarria

Baliabide naturalen eta energetikoen kudeaketa eraginkorra da Tokiko 2030 Agendaren funtsezko osagaietako bat.

Uraren kudeaketari dagokionez, ur-horniduraren eta saneamenduaren sareak hobetzeko lanekin jarraitu da, presioa erregulatzeko eta haustura-arriskuak murrizteko azpisektorialazioa egin da, eta euri-uren eta ur beltzen sareak progresiboki bereizten jarraitu dira (% 60 inguruan). Horrek hiri-azpiegituren eraginkortasuna eta erresilientzia hobetzen laguntzen du. Gainera, Udala hiri-ingurunean ur-gune berriak sortzen ari da, ura herritarren gozamenerako eta klima-aldaketara egokitzeko elementu gisa sustatzeko. Testuinguru horretan, Areetako geltokian ur-jolastoki berri bat sortu izana nabarmengarria da.

Udalaren energia-plangintzak bultzada handia egin du aldi honetan, Getxoko Energia Ekintzako Plana amaitu baita. Etorkizuneko erabakiak hartzeko, udal-eraikinen, parke mugikorraren eta argiteria publikoaren inbentarioak bete dira, baita haien energia-ziurtapena eta udal-ekipamendu nagusien auditoriak ere. Lan horrek aukera ematen digu kontsumoaren ikuspegi integrala izateko eta datu objektiboetan oinarritzen den epe ertaineko eta epe luzeko planifikazioa ezartzeko.

Era berean, energia-azpiegituren digitalizazioan eta modernizazioan aurrera egiten jarraitu da, kontagailu adimendunak progresiboki instalatuz eta udal eraikin eta ekipamenduetan monitorizazio sistemak ezarriz. Gainera, Energia Ekintzen Planak urte anitzeko inbertsio-programazio bat jasotzen du, energia-eraginkortasuna hobetzeko eta tokiko trantsizio energetikoa bizkortzeko.

Argiteria publikoa modernizatzeari esker, eraginkortasun handiko maila LED argi baino gehiago instalatu dira, eta udalaren hornidura elektrikoa jatorri berriztagarriko iturrietatik dator osorik. Halaber, jarraitu da udal-eraikinetan energia berriztagarrien

irtenbideak sartzen eta emisio gutxiko garraioen udal-flotarantz berriztatze progresiboan aurrera egiten.

Ingurumen-kalitateak eta mugikortasun jasangarriak jarraitzen dute lehentasunezko esku-hartzearen eremuak izaten. Aldi horretan prestatzeko lanak egin dira emisio gutxiko gunea ezartzeko. Hori airearen kalitatea hobetzera eta mugitzeko modu jasangarrienak sustatzera bideratuta dagoen neurria da.

Hondakinen kudeaketa ere baliabideak modu jasangarrian erabiltzearen zutabeetako bat da. Jarduketa aipagarrien artean dago Getxoko konposatze-instalazioaren etengabeko mantentzea eta hobekuntza. Azpiegitura estrategiko horren bidez materia organikoa balorizatzen da eta azken tratamendura bideratutako hondakinak murrizten dira. Jarduketa hori herritarrak sentsibilizazio kanpainekin, gaikako bilketa sustatzeko ekintzekin, konpostatze-ekimenekin eta ekonomia zirkularrari eta hondakinen prebentzioari lotutako proiektuekin osatzen da.

Gainera, konpostatzeko eta biolehortzeko udal-estrategiak sendotu dira, eta materialak ahalik eta gehien berreskuratzea eta haien tratamenduari lortutako ingurumen-inpaktua gutxitzeko bideratutako hondakinen kudeaketa-eredu bat indartu da.

5. Tokiko 2030 Agenda eta Garapen Jasangarrirako Helburuak

Getxoko Tokiko 2030 Agendaren bidez sustatutako jarduketek zuzenean laguntzen dute Garapen Jasangarrirako Helburu ugari betetzen.

Gobernantzaren eta herritarren partaidetzaren hobekuntza bat dator erakunde sendoei eta garapen jasangarrirako aliantzei lotutako GJHekin. Hiria-eraldatzeko jarduketek, bereziki, hiri eta komunitate jasangarriagoak, inklusiboagoak eta erresilienteagoak eraikitzen laguntzen dute. Biodibertsitatearen kontserbazioak eta klima-aldaketaren aurkako borrokak klima-ekintzari eta ekosistemaren babesari lotutako helburuak babesten dituzte; energia-eraginkortasunaren, uraren kudeaketaren eta ekonomia zirkularraren arloko ekimenek, berriz, baliabide naturalak modu arduratsuan erabiltzea sustatzen dute.

ILDO ESTRATEGIKOA	GJH nagusiak
Udal-kudeaketa	16, 17
Partaidetza	4, 11, 16, 17
Hiri-eraldaketa	3, 9, 11
Ondare Naturala	13, 14, 15
Baliabideak	6, 7, 12, 13

Horiek horrela, Tokiko 2030 Agenda tresna praktikoko gisa eratuta dago jasangarritasun-helburu globalak udal-arlorra ekimen zehatzetara helarazteko.